

L'Orient dins l'òbra de Roland Pecout : quelques aspèctes

[Actes de l'Université Occitane d'Été, Nîmes 2004, Nîmes, MARPOC.]

Introduccion

Dels escriveires occitans, Roland Pecout es de segur aquel que representa lo tipe de « l'escriveire – viatjaire » segon una categoria fòrça « a la mòda ». Es un pauc la figura occitana rebat de Nicolas Bouvier, mòrt i a gaire de temps e que sos itineraris¹ revertan fòrça los de Pecout. Lo mond, Pecout n'a percorregut una part granda que son òbra ne dona d'imatges nombroses dins de formas d'escritura variada e dins las doas lengas d'escritura de l'autor, lo francés e l'occitan. N'ai volgut aquí donar una bibliografia selectiva, e mai una part granda siá malaisida de trobar, dins l'espèr de reedicions que metràn aqueles tèxtes a la portada de totes.

Lo viatge es lo primièr tèma d'inspiracion de l'autor. Tre los títols de las òbras de Pecout, aqueste motiu es donat de longa a través de mots coma *viatge, itinerari, camin, nomadisme...* Al dintre de l'òbra tanben, un sondatge fai aparéisser demièg los mots mai frequents los tèrmes següents (e los mots de la meteissa familha) : *barrullar, camin, caireforç / quatre camins, descubèrta, desèrt / ermàs, dralba, espaci, estapa / estinada, Orient, nomad, oasis, passar, itinerari, rota, traversada, vagabond, viatge...*

L'Orient es estada la primièra destinacion del jove viatjaire Pecout. Tre 1971, s'encaminèt cap a Turquia e a sa part curda. Aquel primièr viatge, de segur, se placèt dins un moment d'atrivança de tota la joventut occidentala. Mai la quista de Pecout èra tanben ligada a un tipe d'engatjament occitanista de l'aprèp 1968, pivelat per los combats de liberacion dels pòbles. Aquesta fraternitat romantica que uèi fai un pauc sorire, ne retrobam mantuna traça dins la literatura del temps, e mai dins la premsa.² D'aquí la causida del viatge en Curdistan, sul teatre dels maquis.

L'òbra màger de Pecout sus l'Orient es Portulan, que sos dos volums pareguèron en 1978 e 1980. Es mai que mai de Portulan que parlarai aquí. S'agís d'una òbra immensa, que s'ameritariá un trabalh larg

¹ Cf. entre autres *L'Usage du monde*, 1963, Droz, darrièra edicion, Payot & Rivages, Paris, 2001

² Podèm citar entre autres la revista *Lutte Occitane*, organ de l'organizacion que portava lo meteis nom.

de confrontacion critica, qu'ai a penas esboçat dins mon estudi sus Pecout³. Aquela comunicacion pretend pas ne faire lo torn, espèra soncament donar enveja de legir – o de tornar legir. Per aquò faire, ai causit son que qualques dralhas.

Me soi d'abòrd demandat de qué representava l'Orient per Pecout. De segur qu'en cò sieu, coma en cò dels autres viatjaires que percorreguèron l'Orient, aquesta destinacion es la figura de *l'autre*, noirida a l'encòp d'un investiment simbolic, sovent idealizat (que se recampa dins l'oposicion Orient /Occident) e d'una cerca menimosa geografica, umana e filosofica. Aquela quista es de tornar plaçar dins lo refús pecotian de desseparar los contraris : anar en quista de l'autre, es tanben anar en quista de se : al cap del camin, i a lo *ieu* que se retròba, cambiat pel viatge e mai revelat per aqueste.

Portulan, l'architectura dels dos volums

Per veire plan aquesta arquitectura, basta d'agachar la presentacion que n'es facha sus la quatrena de cobèrta de cada libre :

Totas las rotas del viatge menan cap a l'Orient. Portulan las fa totas, del Curdistan al Balochistan, de las estepas dels nomads Turcmèns fins a las carrièras umidosas dels barris popularis de Bagdad.

Mas l'essencial d'aquel libre, aquò's lo rescontre apassionat d'un occidental amb l'Autre. L'Afganistan rude, amb sa sensualitat, amb lo refinament despolhat de sos pòbles, de sos desèrts, de sas vilas blancas e de sos palais de faiença.

Aquel libre, amadurat dempuèi tres ans de viatge en Asia, es pas un jornal de rota, mas lo raconte d'una quista. (Portulan. I, quatrena de cobèrta)

Après lei camins dau desert, après l'espandi dau vent, cabuças dins d'autrei mascariás, dins lei desguisaments de l'aiga. E t'avisas, formiga au beu mitan dau borbolh deis Índias, que te fau dintrar dins la mar, radar dins lei liquides de naissenças, gostar lei substàncias trempas, t'acarar au moisse de la Mosson e te ié fondre, per subrondar, belèu...".

Après l'Afganistan (Portulan I), Portulan II percorris leis itineraris de la Mosson, lei misèrias e lei sensualitats de l'Índia, per descobrir lei camins que montan vers leis Imalaïas, faire d'experiments de la man d'ailà dei seguretats e deis aparéncias. Lo Tibet ven lo trasmudar dau viatge e de l'escritura, e lo viatjaire se i avisa que i a de viatge qu'inacabat, dubertura per d'autrei camins.

(Portulan.II, quatrena de cobèrta)

³ VERNY Marie Jeanne, 2004, *Enrasigament o nomadisme, trajectoire d'un écrivain occitan de la fin du XXe siècle*, Roland Pécout, I.E.O., coll. Textes et Documents.

Aquelas presentacions, elaboradas en granda part per lo quite autor, donan plan idèa del contengut dels dos libres, dins sa diferéncia e sa coheréncia. Insistisson tanben sul trabalh de l'escritura : *Portulan* es pas un simple reportatge. Se Pecout practica e mestreja l'escritura jornalística, dins aquesta, e mai se lo biais de l'escriure es evident, Pecout privilegia l'informacion. Lo temps entre lo viscut e l'escritura i es sarrat. *Portulan*, al sens contra, a demandat d'annadas de maturacion e de retirada. L'escritura escafa las piadas temporalas, entremescla las piadas geograficas. Lo libre conten de pausas ont lo sòmi e la somiariá poetica prenon lo pas sus lo raconte o la descripcion. Cal apondre a aquò que los dos libres caupon los ressons de tres viatges, ressons mesclats en granda part, e que lo darrièr capítol de *Portulan I* es représ a l'identic dins *Portulan II*

La parucion de *Portulan*, un eveniment dins la literatura occitana contemporana : un modèl de « deterritorializacion ».

Quora pareguèt *Portulan I*, en 1978, foguèt considerat coma un eveniment dins la literatura nòstra. Rares èran los libres escriches en occitan que sortissián la lenga de son embarrament territorial. De segur, Pecout èra estat pivelat per l'òbra d'Alan Ward, *La Còrda roja*⁴, una mena d'epopèia sus la resisténcia del pòble curd. Mai son òbra aviá un ample e una novèltat que la critica saludèt, aital Robèrt Lafont :

... legisse Roland Pecot qu'es a nos donar la pròsa mai adulta, mens enrasigada, mai « fòrabanda » e nomada que podiam esperar... (Robert Lafont, *Nani, monsur*, 1979, Vent Terral)

La recepcion de *Portulan* demòra d'estudiar⁵ e mai son influéncia sus d'autres òbras occitanas, coma aquel recuelh collectiu *Trobar doç around the world*⁶. De segur que pel segond còp, après *Avèm decidit d'aver rason* una òbra de Roland Pecout dubrissiá una dralha nòva e un camin nòu per lo sòmi.

L'origina del títol : l'influéncia de Mistral ?

Sabèm que Pecout es estat fòrça influençat per Mistral e que trabalha sul *Pouèmo dóu Rose*. Que i aja dins la causida de son títol una referéncia mistralenca es pas causa impossibla :

⁴ Alan WARD, *La Còrda roja*, Barcelone, I.E.O, coll. "Messatges", 29-02-1964.

⁵ L'ai esboçada dins *Enrasigament o nomadisme...*, p. 253-254.

⁶ André ABBE, Jean-Pierre BELMON, Thierry OFFRE, *Trobar doç around the world*, Puylaurens, IEO, 1999.

Soun pourtulan a la man que fuïeto,
Em'estrabort adounc cridè lou prince :
- Salut, empèri dóu solèu, que bordo
Coume un orle d'argent lou Rose bléuge !
Empèri dóu soulas, de l'alegrio !
Empèri fantasti de la Prouvenço
Qu'emé toun noum soulet fas gau au mounde !

(*Lou Pouèmo dóu Rose*, Chant II, laisse XVIII)

Mai nos cal seguir l'escrivèire qu'es estat interrogat sus sa causida, per exemple dins lo numerò 13 de la revista *Dolines*⁷. L'entrevistaire, Robert Briatte, i definís de'n primèr lo mot « Portulan » :

anciennement, carte marine des premiers navigateurs (XIIIe - XVIe siècles) ; livre contenant la description des ports et des côtes,

puèi demanda a l'autor :

Portulan : titre paradoxal pour ce livre de voyage, puisque tout se passe en fait à l'intérieur des terres...

La response de Pecout fuguèt aquesta :

Question de choix au départ. Aller loin, mais par étapes, m'intéressait. Pas question de partir en avion. [...] on vit plus près des gens ainsi... Et puis je voulais suivre une route sans la quitter...

Aital, l'escrivèire donava pas cap de clau a la paradòxa presentada. Pasmens, a partir de çò que ditz e de nòstre agach sus l'arquitectura del libre, podèm esboçar qualques elements d'explicacion : los portulans donavan de l'interior de las tèrras son qu'una vision trebola, la soleta que lor podíá prepausar la percepcion de l'espaci a partir dels pòrts e de las còstas : linha vaga dels flumes, siloètas de las montanhas. Lo biais de far del narrator de *Portulan* es efectivament aqueste : caminar en seguissent una dralha, sens la quitar, refusar los itineraris dessenhats per avança, se laisser portar per l'azard dels rescontres e lo vertigi urós dels caireforçs, aqueles quatre camins que percorrisson *Portulan* coma l'òbra tota.

⁷ Entretien avec Robert Briatte, revue *Dolines*, 13, Montpellier, février - mars 1985, pp. 4-5.

L'Orient e l'infinit dels camins

En mai de 1985, que dubrissia una cronica nòva titolada «Jornal de viatge»⁸, Pecout presentava aital lo camin, en utilizar lo biais tradicional de la devinhòla :

De qu'es aquò, de qu'es aquò,
que fa lo torn de mond sens bolegar de plaça ?
Es lo camin.

Aital los païses percorreguts dins *Portulan*, mai que mai l'Afganistan, e totas aquelas encontradas qu'autres còps foguèron traversadas per la rota de la seda, son presentats coma de caireforcs gigants. Son aqueles espacis dubèrts que pivèlan l'autor:

I veses que l'Afganistan es pas jamai estat un territòri barrat, mai lo luòc deis rescòntres, deis conflictes, lo nos deis escambis, lo crusòu (*Portulan I*, p. 68).

E son escritura causís l'entrebecament dels imatges, metafòras e comparasons, per demultiplicar fins al vertolhon l'entrebecament de las piadas, de las dralhas, dels camins e de las tirassièras :

Una gara es un pòrt de terra. Dins aquelei dei país paures onte lo Camin de Fèrre⁹ es costumièr, lo trin es tot ensems la caravana dei nomads, lo batèu deis immigrants, la rota dei romieus, la dralha dei viatjaires, lo bazar rollant de totei lei merças.

(*Portulan II*, p. 54)

L'Òme dins lo cosmòs

E mai li semblèsson sovent rufes e estrangiers los païsatges descobèrts, lo narrator-viatjaire, finís totjorn per trobar son acòrd amb l'univèrs que l'enròda. La plaça de l'òme dins lo mond es -o deuriá èsser- en conformitat amb aquela evidéncia que l'escrivèire formulèt mantun còp : l'òme es, modèstament, al mitan del mond, e non pas al centre d'aqueste¹⁰. Aquesta plaça de l'òme, dins son umilitat, li dona pasmens lo privilègi de concebre l'unitat del mond e de s'enebriar del moviment perpetuel qu'anima l'univèrs. Las sembla-oposicions entre l'ennaut e l'enbàs, lo revèrs e l'adrech s'abolisson e lo moviment de las planètas

⁸ *Dolines*, 14, Montpellier, avril-mai 1985, p. 20.

⁹ Las majusculas son de l'autor, que la utiliza volontiers, quitament sovent aquí ont n'es pas l'usatge.

¹⁰ *Mastrabelè*, p. 18 - 19, v. 45.

sembla qu'es governat per las leis de l'azard, d'aquí un enclausiment e una jubilacion ont se retròban lo gost a l'encòp scientific e poetic de l'autor per l'astronomia :

Leis estelas e lo Camin de Sant Jaume son tan clars, per-delai l'atmosfera tras-que-seca, qu'òm lei vei rollar, fòrça lèu, e fòrça luenh, dins l'espaci. E te rendes compte que la nuech es pas una vòuta, mai un tomple reversat, t'avisas que lo mond es pas una oasis plana, un desert immobil qu'un cèu immobil curbiria : la Terra es una planeta, un vaissèu corbe lançat a travers l'espèrament dei galaxias, sens pilòt e sens tòca, ambé just d'uelhs que legisson la luz.

(*Portulan I*, p. 113 - 114).

Dins una altra scèna, lo narrator se presenta espartit sus l'arèna e liga los grums de sable amb lo camin de Sant Jaume :

Vé, lo Camin de Sant-Jaumes. Es pas niva : transparéncia d'una preséncia. Vé lo Camin de Sant-Jaumes que lo pòdes tocar : se se podían comptar lei gravas dau desert, se poirián comptar leis estelas. Siás a mand de lei prendre dins ta man. Leis estelas se dispersan. Au fons de tei mans as leis ensenas dau mai leis apròchas dau mai siás gigant e elei, microcòsme. I a tant d'estelas dins ton cèu, dins ton sang, dins caduna de tei onças. Qu'enchant ta dimension ? Lo fum blu es fach d'estelas, leis estelas se fondon e lei respiras e siás leugièr.

(*Portulan I*, p. 45).

Pas cap d'ansia pascaliana dins lo rapòrt del narrator amb l'infinít de l'univèrs, mai un sentiment de plenitud urosa dins un mond fach d'armonia.

Es dins lo desèrt, al mitan de sas farfantèlas, que l'òme sentís lo mai son accòrdi amb lo mond. Aital dins lo segond capítol de *Portulan I* titolat « La vielha dança »:

Lo silenci es pas un estat passatgièr dau desert, n'es una dimension. Lo vent n'es lo Nombre. Bastís e degruna d'arquitecturas fugidissas e bofa dins ton silenci dau dedins e se fai ton pan, aiga, paraula.

Mesuras lei bruchs au metre dau silenci e leis ombras au metre dau fuòc. Quand cala lo Vent dei Cent-Vint-Jorns, ombra d'estiu esposcada de blanc, aquò's lo grand solèu que fai sa demòra dau silenci. E tu siás dins lo solèu qu'es dins lo silenci, e dins tu venon s'ensablar lei bruchs coma de riusselets (p. 27).

La permeabilitat es absoluta entre l'òme e lo cosmòs, entre l'intimitat de l'èsser e l'espaci ont se tròba. Aquest estat de receptivitat permet un abandon total al mond. L'òme se fai silenci e fai pas qu'un amb lo silenci de l'environa, escotant la votz sola del vent. Es aital redusit a l'essencial : *pan, aiga, e,*

paradoxalament, *paraula* : eloquència del silenci. Le vent, d'abòrd, puèi lo solelh penetran l'òme que los penètra a son torn. Pas cap de dissolucion de l'èsser dins aquesta fusion amb l'element, son que la consciéncia aguda de dimensions nòvas.

Lo viatge coma partatge amb l'autre

Se *Portulan* conten de descripcions bèlas dels païsatges descubèrts, del groüm de las vilas tant coma de l'infinít dels desèrts, de las montanhas tant coma de las planuras, lo legeire i es tanben arrapat per los retraches umans. Lo narrator cèrca l'autre, e dins l'autre cèrca a l'encòp las particularitats culturalas e la permanéncia de l'uman. Aquesta dialectica entre unitat e diversitat de l'umanitat, es tanben per l'imatge que Pecout l'exprimís, imatge que pica totjorn just. Aquí per exemple cossí presenta son escambi amb los maquisards curds :

...partageriam leis espers e lei crenças qu'avián pas mema cara perque veníáu de luènh, mai qu'avián mema alen... (Portulan I, p. 11).

Lo biais dels nomads, entre indiferéncia simulada e interès per l'autre, es presentat per l'autor amb de formulas d'una justesa rara qu'esclairan totas las nuanças dels biaisses de far e de sas motivacions :

Quand siás a sei pòrtas, lo nomade t'agacha. Mai laissa la marmalha te venir faire lo bèu - bèu. Eu s'emmantela dins son indiferéncia e passas ton camin : lo mèstre dau desert fai lo fièr per leis infidèus, mai se demandas la nuechada o que siás perdut e que te bute la set, t'assadolarà de tè e de moton, te farà assetar sus lei flors dei tapís que la secada tua pas.

(Portulan I, p. 30)

Retrobam aquela precision psicologica dins lo biais de presentar los rapòrts amb lo mond del Ladakh :

Vos acuelhon pas coma d'estrangièrs, mai coma de vesins de passatge. Quauquei mòts de tibetan, de gèsts, e lo vent e lo solèu que per totei son parièrs. Au Ladakh i a pas ges de mesfisença ; lo desir de coneisse e d'escandalhar l'autre, mai pas d'agressivitat. L'espitalitat es pas mesa a distAncia o mesa en scena, mai mesa en comun. « Se siás ambé nautrei, siás l'un de nautrei, pas mai. E pas mens... » Lei primièrs contactes, d'èstre tan simples, son totjorn estonants e perilhós per un Europenc.

(Portulan II, p. 110).

L'escambi amb l'autre es a l'encòp escambi de las causas « vitalas », noïridura e bevenda, e lo de la paraula. Aquí cossí Pecout presenta lo partatge de las lengas « inutilas », lo curd e l'occitan :

A l'azard dei vilatges, avèm partatjat lo cafè espés, lo fromatge e lo sorrire. Lei gèsts èran mai que mai pastats de silenci. Dins lo printemps dei lumes, m'aprenián un pauc de lor lenga e ieu li apreniáu un pauc de la micuna per quanta altra utilitat que l'ofèrta de la paraula ?

(*Portulan I*, p. 12)

Bèla formula lapidària per emmandar tot rapòrt simplificator entre lenga e « utilitat ».

La saviesa e l'umanitat contra lo poder dels empèris

Los endreches percorreguts per Pecout, es evident que sa situacion entre Orient e Occident ne faguèt de luòcs de rescontre tot del long de l'istòria. I a pas d'expausat istoric pesuc, dins *Portulan*, son que d'allusions als chaples de l'istòria, e a la resisténcia capuda dels òmes cara a totas las tiranias :

La pojada lenta a travers Anatolia, e vaquí après lei Turcs, de clapas de pòbles ont pòdes penjar ton baston : Curds, Armenians, nacions de Caucasi. Pòbles montanhòls cent còps chaplats mai pas jamai vincuts, afrairats ambé lei vents rufes e lei vabres, de totjorn leis Empèris leis an vògut esclavisar. (*Portulan I*, p. 11).

Quora Pecout percorreguèt l'Afganistan, aqueste territòri èra pas estat encara marcat per los vint ans d'invasion estrangiera e de guèrra civila que ven de coneisse. Pasmens sa situacion de caireforc li aviá valgut tant de contactes fruchoses entre civilizacions desaparieras coma de chaples deguts a d'invasaires. Aqueles poders dels empèris, Pecout a lo biais de los denonciar dins l'òbra, e de paginas d'aquesta, a la debuta del sègle XXI ont escrivèm aquò, semblan estranhament premonitòrias. Aital n'es d'aquel passatge que presenta la violéncia de l'armada de Gengis Khan acarada a la serenitat dels Boddàs de Bamian, destrusits, i a gaire, pels Talibans :

Quand Gengís-Quan aguèt pres la vila, sagatat lei monges, lei paísans, lei ciutadans, faguèt tombar lei muralhas. Lei morents dessota foguèron aclapats. Lo sèti aviá durat de temps. Lei sordats avián l'alena pudenta. Lei chivaus patusclavan dins lo sang. Lo quan èra las, la pòussa e lo fum retombavan. Alara lo sorrire e lo det levat dau Grand Bodà l'atissèron, eu e son armada de formigas. Escupiguèt a ses pès. E ordonèt que lei robinas foguesson, per sempre enterradas. (*Portulan I*, pp. 109-110)

Aquí una formula que fai resson, dos ans aprèp lo chaple definitius dels Bodàs¹¹...

¹¹ Aquel article faguèt escrich en 2004.

La quista de l'endacòm mai per la quista de se : e se l'Orient de Pecout aviá d'originas camarguesas ?

La quista de l'endacòm mai, en cò dels viatjaires, es sovent presentada coma la cèrca de se. De segur qu'es tanben lo cas en cò de Pecout. O ditz plan l'òbra, mai d'un còp :

Te sentes un pauc ladakhí, per que siás òme, e per que cercas (Portulan II, p. 113).

Cada rescòntre es un eveniment e te rescòntres de totjorn, mut dins la solituda.

(Portulan I, p. 31).

Aquelei cants son pas de pregàrias, e montan pas davans un Dieu absent : te fan descobrir lo tieu silenci, e te duerbon a l'inquietud de la serenitat.

(Portulan II, p 118 - 119).

E comprenes lei signes dempuèi la grana dau viatge, e lei caratges dau desert ; e lo mond - e, a la cima dau mond e de tei pas, Tibet - coma un mandalà¹², un Portulan immens onte barrullas, e lo Portulan aquò's tu, e ganhas ton ieu a dicha que lo diluas dins tot çò qu'es vivent.

(Portulan II, p. 125).

Se pèdre dins l'immensitat del mond per ensajar de se trobar... E de totjorn i trobar las immensitats desconegudas dels prigondors de l'òme.

Pasmens i a una originalitat de Portulan a rapòrt de totes los escrivèires qu'un jorn o l'autre contèron sos viatges, quista de l'autre e quista de se.

E mai donèsse Pecout un resson just de tot çò rescontrat sus sa dralha, òmes e paísatges, lo biais que son representadas las realitats orientalas dins *Portulan* es marcat, en rèire-plan, per la memòria que garda l'autor dels paísatges de Camarga, paísatges trevats e paísatges legits e meditats.

Un capítol de *Portulan I* es titolat « La vièlha que dança ». Ne vaquí un tròç significatiu :

Lo desert respira. La lum ritma son ritme sens cadenças, sens cadenas. Lenga de fum sembla-miratge. Una colona de pòussa un revolum d'espinas e de sabla vai, ven dins lo luenh, vira sus plaça, s'estavanís, una altra pren son vam, aucèu de terra. Fantauma dau fuòc - treva de miegjorn. Ritme. Musica a travers dei refulèris de sòm. La vielha dança.

(Portulan I, p. 28)

¹² Un mandalà es, dins las espiritualitats indianas, un dessenh fach de cercles concentrics inscrits dins un cairat que representa l'univèrs.

L'expression proverbiala « la vièlha que dança » es mai que mai estada emplegada en literatura per Jose d'Arbaud dins son òbra mai coneguda *La Bèstio dóu Vacarés*¹³:

À l'entour di radèu, sus lis estang que, l'estiéu, s'agouton, e, qu'olor, à l'escandihado dóu salanc, la Vièio ié danso... (pp. 60 - 61)

D'Arbaud definís aital l'expression dins las nòtas que seguisson lo raconte :

Ainsi les Camarguais ont-ils coutume de désigner le mirage. Les mirages sont fréquents en Camargue, surtout dans la région du Vaccarès. Ils débutent par une vibration de l'air, un tremblement continu à ras du sol qui semble faire danser les images et s'étale au loin en grandes nappes où se réfléchissent des touffes sombres. Comment ne pas voir dans cette mystérieuse *Vièio*, dansant au soleil dans le désert, un souvenir de la déesse insaisissable et farouche, force antique, génie de la solitude, divinisé autrefois et qui demeure l'âme de ce grand pays sauvage?

E los ressons de Camarga, tant literaris coma existencials, son nombroses dins *Portulan*. Ai esboçadas qualques dralhas dins mas recercas¹⁴, mai i auriá tot un trabalh de cavar per mostrar cossí aquel mond de palunhalhas e de desèrts demòra engravat sota los paisatges de *Portulan* e mai d'autres òbras de Pecout, coma lo mai recent *Mastrabelè*¹⁵.

Acabarem per un detalh amusant sus aquò : dins un libre de l'archelòg provençal Fernand Benoit¹⁶, apareisson de detalhs que Pecout reemplega d'aquí d'alai dins son òbra :

- l'allusion a Anatilia, una vila desapareguda d'un vièlh pòble evocat per Pline l'Ancian, los Anatilians, que Pecout ne fai lo subjècte d'una pèça demorada inedicha, *Anatilia / Antinea*, legida en 1992 per Marie Hélène Bonafé, del Teatre de la Carrièra.

- dins la bibliografia donada per Fernand Benoit, la referéncia d'un article aital presentada :

OLDHAM (R.D.), « The portolans maps of the Rhône delta » : (*The geographical journal*, mai 1925).

¹³ *La Bèstio dóu Vacarés / La Bête du Vaccarès*, éd. bilingue, Paris, Grasset, 1926. Nombreuses rééditions dont celle que nous avons utilisée : coll. « Cahiers Rouges », 1985, 368 p.

¹⁴ *Enrasigament o nomadisme...*, subretot p. 254-261

¹⁵ *Mastrabelè*, bilingue, version francesa de l'autor, Jorn, Montpeyrroux, 1999. Es un poëma fach de 18 tablèus inspirats per lo siti de Sant Blasi, pròche de Pòrt de Boc (Bocas de Ròse), ont se tròban diferentas jaças d'ocupacion umana, dempuèi la colonisacion dels Grecs.

¹⁶ Fernand Benoit, *La Camargue*, Paris, 1933. Merceji Felip Gardy de m'aver comunicat aquel document.

Curiosas coïncidências. Mai la paradòxa, o avèm dich, es en cò de Pecout un biais de legir lo mond en refusant las oposicions simplassas.

E i a pas d'oposicion simplassa entre la quista orientala e la coneissença prigonda, sensoriala tant coma literària, dels paisatges de l'aquí camarguenc, entre la cerca de l'autre e la quista de se. Laissarem sus aquò la paraula a Roland Pecout qu'acabava aital, en 1981, un article a prepaus de Max Roqueta¹⁷, al moment que sortissia la primièra revirada francesa de *Vert Paradis*:

J'en connais qui sont allés au fond de l'Orient chercher la réalité des choses, chercher le fin mot ou le sens du silence. Par cet utile détour, ils ont compris la parabole des « montagnes et des rivières » et découvert ce qu'avant eux avait trouvé Keyserling : « l'Orient est en nous. Il y a un Orient intérieur que connaissent aussi bien le poète, l'enfant et la femme, et qui est l'autre nom d'une disponibilité, d'une puissance d'être et d'imaginer ». Je crois que l'on ne peut qu'être convaincu de la vérité de cette pensée, après avoir lu *Vert Paradis* ; nul mieux que Max Rouquette n'a exprimé le profond Orient du monde...

¹⁷ Revista *Connaissance du Pays d'oc*, Montpelhièr, mai-junh 1981, « Max Rouquette et son "vert paradis" », p. 59-63, fotografias d'Harold Chapman.

BIBLIOGRAPHIE SELECTIVE : LE VOYAGE ET L'ORIENT DANS L'ŒUVRE DE PECOUT

L'œuvre - Classement chronologique

1972

- « Curdistan liberat », in *Sègle vint, Tèxtes en occitan per nòstre temps*, chapitre : « D'òmes de tota mena », Montpellier, *Obradors*, n° spécial 6 - 7, C.E.O., 200-204.
- « Faula de la quista e de la reconquista », *ÒC*, 5, (novèla seria), 19-à 25.
- « Cant dei naus espacials », Montpellier, *Obradors*, novèla tièra, 11, C.E.O., Universitat Paul Valéry.

1978

- *Portulan I*, Énergues, Vent Terral.

1979

- « La Vallée des Merveilles ou la montagne magique », Montpellier, *Connaissance du Pays d'Oc*, 40, p. 56-65.

1980

- *Portulan II*, Montpellier, Tarabusta. (Prix Méridien 1981 de la ville de Montpellier).

1981

- « Enrasigament o nomadisme... », Pont Saint-Esprit, *Jorn*, 3, 39-43.

1982

- « Enigmas chinasas », Saint-Julien de Peyrollas, *Jorn*, 7/8, p. 38 - 41)
- « Liban : pendant les travaux la vente continue », Montpellier, *Le Nouveau Sud*, 4, reportage sur le Liban en collaboration avec Jacques Maigne, 56 - 63.

1985

- « Portulan » et « L'Automne des grenades », traduction française du premier chapitre de *Portulan I* et du dernier chapitre de *Portulan II*, in *Montpellier, mille ans de littérature*, Montpellier, revue *Entailles*, p. 187 - 195.
- « Amériques éclatées, Lettre de l'Anahuac », Montpellier, *Dolines* 17, 23.

1986

- « Le Pérou mange ses racines », Paris, *Libération*, 31 janvier.
- « Amériques éclatées I, II, III », Montpellier, *Dolines*, 18, p. 17 - 18.
- « Amériques éclatées, suite », Montpellier, *Dolines*, n° 19, p. 17 - 18.
- « Le rêveur du réel » (sur Gaudi), Montpellier, *Dolines*, 20, 15 - 16.
- « Agach occitan » : « Barcelone et l'œuvre de Gaudi », *Connaissance du Pays d'Oc*, 75, p. 48 - 49.
- *L'Envòl de la tartana*, roman, Montpellier, Centre Régional de Documentation Pédagogique.

1987

- « Agach occitan » : « lei flumes dins lei mitologias », *Connaissance du Pays d'Oc*, 78, p. 52 - 53.
- *Voyages en Hérault*, Montpellier, Conseil Général de l'Hérault, 150 p. dont 46 p. de textes de Roland Pécout, photographies d'Alain Gas.

1988

- *Itinéraires en littérature occitane : 1968 - 1988*, exposition, Montpellier, Espace République, dans le cadre du colloque « Vingt ans de littérature d'expression occitane », S.F.A.I.E.O.

1992

- « Echinox. La littérature dans la ville » et « Vision de Bucovine » in « Roumanie, carnets de voyage », Arles, *Impressions du Sud*, respectivement. p. 88 et 94 - 95.

1994

- *Itinéraires de Van Gogh en Provence*, Éditions de Paris, coll. « Itinéraires ».

1995

- « Oasis et déserts », in *Max Rouquette, Anthologie bilingue*, Montpellier, C.R.D.P., choix de textes et présentation pédagogique, 113 - 133.
- *Quasèrn de viatge*.(1) : « Retrobar Eslovenia », Montpellier, *La Revista occitana*, 3, p. 47 à 58.
- *L'Hérault, guide de voyage*, Fleury d'Aude, éd. L'Embellie, coll. « les carnets guides du Pays d'Oc »,

en collaboration avec Éric de Schepper-Granier, photos de Francis de Richemont.

- extraits de *Avèm decidit d'aver rason, Portulan I, Poëmas per tutejar*, et présentation de l'auteur par M. J. Verny, Gap, *Aquò d'aquí*, p. 10 - 11.

- « De Zagreb a Dubrovnic », Montpellier, *La Revista occitana*, 4, p. 3 à 18.

1996

- « Un voyageur dans le siècle », in *Max Rouquette*, Montpellier, revue *Auteurs en scène*, 1, coéd. Théâtre des Treize Vents et Centre Dramatique National Languedoc-Roussillon, publiée par Les Presses du Languedoc, p. 52 - 53.

1997

- « La Fleur du désert », nouvelle, in *Parti avant d'avoir tout dit*, Nîmes, *Supplément d'âme*, 6, p. 33 - 39.

- « Le Portulan du visible et de l'invisible », Pont Saint-Esprit, catalogue de l'exposition organisée au Musée d'art sacré du Gard, du 28 juin au 14 sept. : *Frédéric Mistral, les marinières du Rhône et le sacré*, 17 - 23.

1999

Mastrabelè, bilingue, version française de l'auteur, Jorn, Montpeyroux.

2000

- *Las Costières del Velon d'Aur, Istòria de viatge*, Montpellier, La Poesia.

2002

- « Saludada ai Tamacheqs », poème avec traduction française, Paris (7, square Dunois), revue trimestrielle *Le Jardin d'essai*, 75646 Paris, 92.

- « Als caminaires aujòls / aux voyageurs des siècles », poèmes, Paris, *Europe*, 878/879, p. 211-213.